

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Miloslava Výborného a soudců JUDr. Michala Mazance a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci žalobkyně: **Ing. J. T.**, zast. JUDr. Vlastislavem Jarošem, advokátem se sídlem Lesní 994, Chodov, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2017, čj. MPSV-2017/70315-421/1, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 6. 2018, čj. 16 Ad 65/2017-41,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 6. 2018, čj. 16 Ad 65/2017-41, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 4. 2017, čj. MPSV-2017/70315-421/1, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši **11 924 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jejího zástupce.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Rozhodnutím Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky v Karlových Varech, kontaktní pracoviště Cheb ze dne 1. 3. 2017, čj. CHA-445/2017-4, nebyla žalobkyně zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání podle § 25 odst. 1 písm. o) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (dále jen „zákon o zaměstnanosti“).

[2] V záhlaví citovaným rozhodnutím žalovaný odvolání žalobkyně zamítl a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil.

[3] Žalobu proti napadenému rozhodnutí Krajský soud v Plzni zamítl. Poukázal na jednu z podmínek zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, podle které může být uchazečem pouze fyzická osoba, která není likvidátorem podle zvláštního právního předpisu, a to v době, kdy tuto činnost vykonává. Ve věci bylo zjištěno, že žalobkyně byla usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 3. 2012, čj. 40 Cm 62/2011-22, jmenována likvidátorkou společnosti X. Krajský soud konstatoval, že v případě žalobkyně neshledal žádnou objektivní skutečnost znemožňující faktický výkon funkce likvidátora. V době žádosti tak žalobkyně nesplnila podmínky pro zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání.

II.

Argumenty kasační stížnosti

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost co do obsahu opřela o důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[5] Stěžovatelka shrnula dosavadní průběh řízení. Konstatovala, že ačkoliv byla jmenována likvidátorkou společnosti, funkci nikdy nevykonávala a nebyla za ni ani žádným způsobem honorována. Správní orgány ani soud se nezabývaly okolnostmi, za jakých byla do funkce likvidátora jmenována, a nezabývaly se ani tím, zda objektivně měla možnost funkci vykonávat. Argumentovala tím, že současná právní úprava neumožňuje ustanovit likvidátorem (proti jeho vůli) společníka, ale pouze člena statutárního orgánu. Stěžovatelka poukázala na nález Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 435/09 a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2010, čj. 4 Ads 95/2009-99. Krajský soud podle stěžovatelky posoudil věc odchýlně od rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu a soudu Ústavního.

III.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud nenalezl žádné formální vady či překážky projednatelnosti kasační stížnosti, a proto přezkoumal jí napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a v rámci kasační stížností uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí či jemu předcházející řízení netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost je důvodná.

[8] Stěžovatelka v kasační stížnosti i v žalobě opakovala v zásadě jedinou argumentaci, podle níž byla sice jmenována likvidátorkou společnosti, avšak tuto funkci nikdy nevykonávala a nebyla za ni ani odměňována. K tomu poukázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu čj. 4 Ads 95/2009-99.

[9] Z ustanovení § 25 odst. 1 písm. o) zákona o zaměstnanosti plyne, že uchazečem o zaměstnání může být pouze fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště a která není nuceným správcem nebo správcem podle zvláštního právního předpisu,

pokračování

prokuristou nebo likvidátorem podle zvláštního právního předpisu, a to v době, kdy tuto činnost vykonává.

[10] Nejvyšší správní soud se rozbořem citovaného ustanovení a závěrů z něj plynoucích zabýval ve stěžovatelkou citovaném rozsudku (čj. 4 Ads 95/2009-99) velice podrobně. Dospěl přitom k závěru, že ustanovení § 25 odst. 1 zákona o zaměstnanosti rozlišuje dvě skupiny případů – podmínek, které musí splnit fyzická osoba, aby se stala (mohla vůbec stát) uchazečem o zaměstnání. První skupina podmínek postačí sama o sobě k tomu, aby fyzická osoba nemohla být uchazečem o zaměstnání, aniž by bylo nutné, aby přistoupily další okolnosti. Druhá skupina podmínek naopak předpokládá, že samotný výkon určité funkce a s tím spojený výkon činnosti nepředstavuje sám o sobě důvod, pro který nemůže být fyzická osoba uchazečem o zaměstnání. U těchto vybraných činností pak musí přistoupit další zákonem předvídaná podmínka, aby mohla být fyzická osoba vyloučena z okruhu uchazečů o zaměstnání.

[11] Je tedy patrné, že zákonodárce zamýšlel odlišit situace, kdy již pro samotné zastávání určité funkce nemůže být fyzická osoba uchazečem o zaměstnání, od situace, kdy samotné zastávání určité funkce nepředstavuje samo o sobě důvod, pro který nemůže být fyzická osoba uchazečem o zaměstnání; k tomu, aby osoba zastávající funkci a vykonávající s touto funkcí související činnost nemohla být uchazečem o zaměstnání, musí tedy přistoupit ještě další zákonem předvídaná podmínka, kterou představuje faktický výkon této činnosti.

[12] Právě do této skupiny spadá též ustanovení § 25 odst. 1 písm. o) zákona o zaměstnanosti. Je totiž nutné odlišit, zda je fyzická osoba likvidátorem (resp. nuceným správcem) a činnost likvidátora vykonává, od situace, kdy fyzická osoba sice likvidátorem v právním slova smyslu je, avšak činnost likvidátora fakticky nevykonává. Podmínky pro zařazení do evidence uchazečů splní i fyzická osoba, která je sice likvidátorem, avšak tuto činnost nevykonává.

[13] Nejvyšší správní soud konstatuje, že se krajský soud závěry plynoucími z citovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu zabýval na str. 7 a 8 napadeného rozsudku a dospěl k závěru, že nebyly patrné žádné objektivní skutečnosti bránící stěžovateli ve výkonu funkce a stěžovatelka žádné takové skutečnosti neuváděla ani v žalobě.

[14] Nejvyšší správní soud s takovýmto posouzením uvedené otázky ze strany krajského soudu nemůže souhlasit. Z argumentace stěžovatelky uplatněné v žalobě i kasační stížnosti vyplynulo, že byla sice usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 3. 2012, čj. 40 Cm 62/2011-22, jmenována likvidátorkou společnosti X, avšak tuto funkci nikdy nevykonávala a nikdy za ni nebyla ani žádnou formou honorována. Z citovaného usnesení je přitom patrné, že stěžovatelka nabyla obchodní podíl po zesnulém manželovi; jelikož neměla uvedená společnost jednatele, vyzval ji Krajský soud v Plzni, aby podala návrh na zápis jednatele do obchodního rejstříku. Společnost tak ve stanovené lhůtě neučinila, a krajský soud proto společnost zrušil a nařídil její likvidaci. Likvidátorkou ustanovil stěžovatelku.

[15] Jak je uvedeno již výše, nepostačí k nezařazení do evidence uchazečů samotná skutečnost, že stěžovatelka zastávala funkci likvidátora. Účelem právní úpravy zařazení

(resp. nezařazení) uchazeče do evidence uchazečů o zaměstnání není automaticky vyloučit ty osoby, které zastávají určitou funkci; účelem je naopak vyloučit ty osoby, které mají z této funkce příjmy, nebo by je mít měly. Legislativce tak v citovaných ustanoveních zákona o zaměstnanosti klade důraz na odměňování za vykonanou činnost (práci), neboť základním smyslem státní politiky zaměstnanosti je poskytovat pomoc a materiální podporu uchazečům o zaměstnání, přičemž ze samotné povahy věci plyne, že ten, kdo hledá zaměstnání, nemívá příjmy z výdělečné činnosti. Nastane-li tak situace, kdy je likvidátorem společnosti jmenována osoba, která za tuto funkci nemá možnost pobírat jakoukoliv odměnu, neboť společnost je již bez majetku a fakticky nefunguje, pak nelze akceptovat, aby byla taková osoba touto skutečností znevýhodněna oproti jiným uchazečům o zaměstnání. Pokud totiž skutečně z funkce likvidátora žádný příjem nemá, nelze tuto funkci považovat za funkci obdobnou zaměstnání v pracovněprávním vztahu (resp. služebním poměru), jejíž existence by zapsání do evidence uchazečů o zaměstnání bránila. Jak stanoví Čl. 26 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, každý má právo získávat prostředky pro své životní potřeby prací, jestliže toto právo nemůže občan bez své viny vykonávat, stát jej v přiměřeném rozsahu hmotně zajišťuje. V každém projednávaném případě je tedy nutné přihlídnout k tomu, zda osoba, která činnost likvidátora skutečně vykonává a lze předpokládat, že je za tuto činnost odměňována, od situace, kdy osoba je likvidátorem, ale činnost likvidátora vykonávat fakticky nemůže, případně ji v jistém rozsahu vykonává, ale není reálné, aby za tuto činnost pobírala odměnu. V projednávané věci přitom bylo zjevné, že společnost, jejíž likvidátorkou byla stěžovatelka jmenována, již není funkční, a nic nenasvědčovalo tomu, že by stěžovatelka mohla být za svou funkci likvidátora odměňována tak, aby bylo možné tuto odměnu považovat za příjmy adekvátní příjmům plynoucím z pracovněprávního vztahu. Postup žalovaného a probraný naříkaným rozsudkem krajského soudu by pak popřel také elementární základní právo stěžovatelky plynoucí z výše citovaného zákonného ustanovení, neboť žalovaný při projednávání věci vůbec nehodnotil, zda měla stěžovatelka možnost fakticky pobírat za funkci likvidátora odměnu a tuto funkci reálně vykonávat. Žalovaný i krajský soud tedy postupovali v rozporu s citovanými zákonnými ustanoveními i v rozporu se závěry plynoucími z judikatury zdejšího soudu.

IV.

Závěr a náklady řízení

[16] Pro uvedené Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil. Jelikož i napadené rozhodnutí žalovaného trpí podstatnou vadou, která způsobuje jeho nezákonnost, pro kterou je bylo možno zrušit již v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. zrušil také rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[17] Pokud Nejvyšší správní soud zruší rozhodnutí krajského soudu a současně i rozhodnutí žalovaného, rozhodne i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2008, čj. 1 As 61/2008-98, shodně též např. rozsudek ze dne 25. 7. 2017, čj. 8 Afs 250/2016-40).

pokračování

[18] Při úvaze o náhradě nákladů řízení se Nejvyšší správní soud řídil § 60 odst. 1 s. ř. s. Jelikož měla stěžovatelka ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení. Náklady před krajským soudem tvoří v případě stěžovatelky hotové výdaje za jednotlivá podání (poštovní zásilky) v celkové výši 124 Kč. V řízení před Nejvyšším správním soudem byla stěžovatelka zastoupena advokátem. Nejvyšší správní soud přiznal odměnu a hotové výdaje jejího zástupce, přičemž výše odměny za jeden úkon právní služby činí 3 100 Kč [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Nejvyšší správní soud proto stěžovatelce přiznal částku 6 200 Kč za dva úkony právní služby spočívajících v převzetí a přípravě zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a jednom podání ve věci samé –kasační stížnost [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. K odměně za dva úkony právní služby soud připočetl paušální náhradu hotových výdajů zástupce stěžovatelky ve výši 300 Kč za jeden úkon, tj. celkem částku 600 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkem tedy náleží na odměně a náhradě hotových výdajů spojených se zastoupením stěžovatelky částka 6800 Kč. Další náklady stěžovatelky tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 5 000 Kč za kasační stížnost. Celkem tedy stěžovatelce náleží náhrada nákladů řízení před správními soudy ve výši 11 924 Kč. Žalovaný neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. prosince 2019

JUDr. Miloslav Výborný
předseda senátu